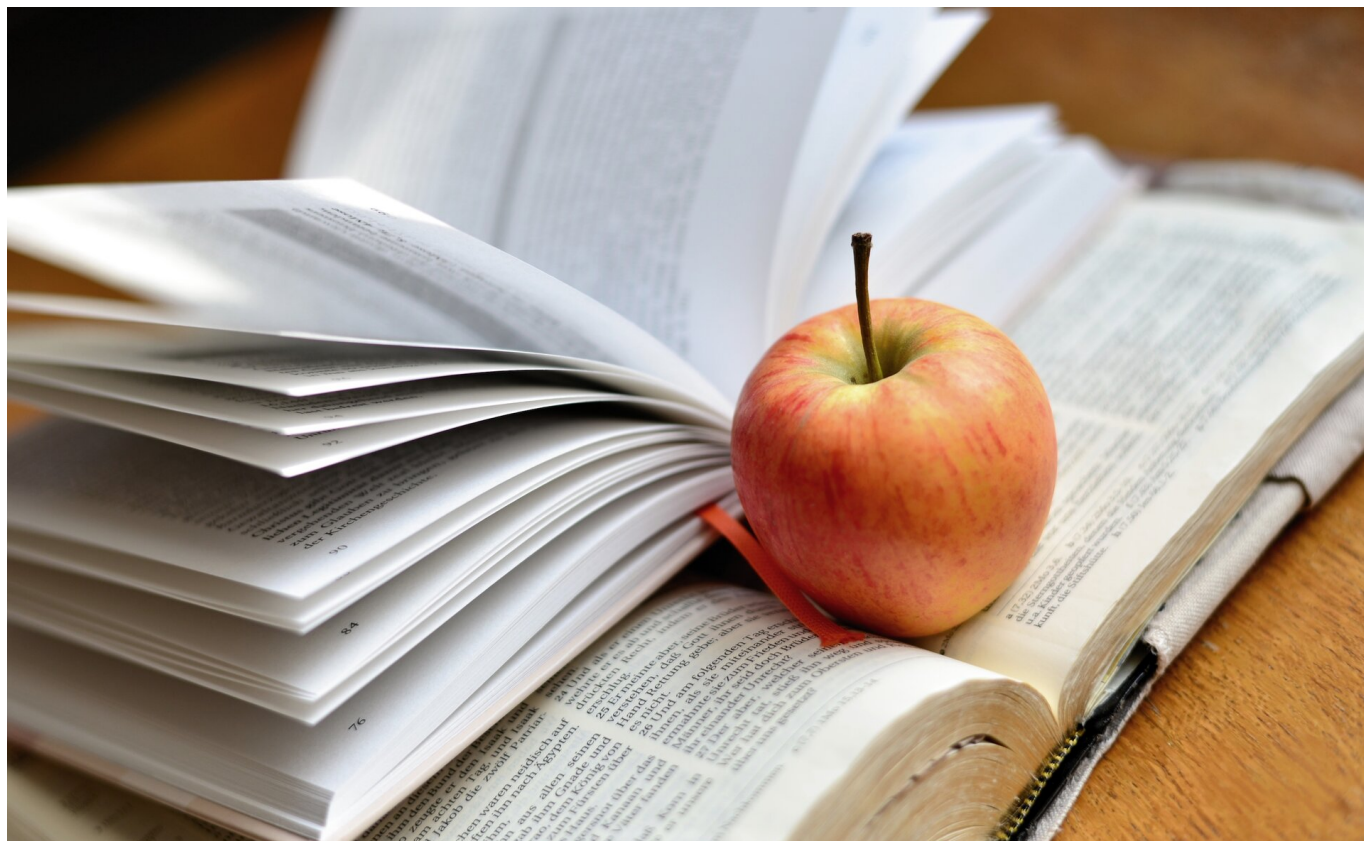

Znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej – wypracowanie

- Wprowadzenie
- Pojęcia, wydarzenia, postacie
- Materiały źródłowe
- Wypracowanie
- Dla nauczyciela

Niniejszy materiał pozwoli ci przygotować się do napisania wypracowania na temat znaczenia rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej na podstawie czterech źródeł historycznych. W pierwszej części materiału przypominamy najważniejsze pojęcia, wydarzenia i postaci, w drugiej prezentujemy źródła, by w ostatniej poprowadzić cię krok po kroku do gotowego wypracowania.

Twoje cele

- Nauczysz się dokonywania selekcji i hierarchizacji informacji pozyskanych ze źródeł historycznych.
- Stworzysz spójną narrację historyczną dotyczącą znaczenia rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej oraz społecznej zarówno w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym.
- Rozwiniesz umiejętność budowania argumentacji, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.

Pojęcia, wydarzenia, postacie

Oto najważniejsze informacje – opisy wydarzeń, daty i postaci – które pozwolą napisać wypracowanie z historii dotyczące znaczenia rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.

Pojęcia

antropocentryzm

(z gr. *anthropos* – człowiek + łac. *centrum* – środek) pogląd filozoficzny i religijny, zgodnie z którym człowiek jest ośrodkiem i celem świata, a wszystko w przyrodzie dzieje się ze względu na niego; prekursorami tego poglądu byli starożytni filozofowie, sofiści, od których pochodzi określenie „człowiek jest miarą wszechrzeczy” (Protagoras z Abdery)

burżuazja

(z franc. *bourgeoisie* – mieszczaństwo) – pierwotnie synonim mieszczaństwa, potem warstwa ludzi zamożnych i przedsiębiorców; od XV w. górne warstwy mieszczaństwa niebędące szlachtą, ale też nie ludem żyjącym z pracy rąk własnych

census

(z łac. *census* – obliczanie majątku, spis ludności) ograniczenia w prawie wyborczym, służbie wojskowej, administracyjnej itp.

federaliści

(Partia Federalistyczna) – stronnictwo polityczne w USA działające od roku 1792 do lat 20. XIX w., stworzone przez Alexandra Hamiltona, dążące do silnej władzy federalnej

felianci

klub polityczny powstały we Francji w 1791 r., zrzeszający zwolenników monarchii konstytucyjnej, ich siedzibą stał się były klasztor feliantów (stąd nazwa)

gilotyna

urządzenie do wykonywania kary śmierci przez ścięcie głowy o dużym, skośnym ostrzu; nazwa pochodzi od nazwiska projektodawcy – Guillotin

jakobini

lewicowy klub polityczny we Francji założony w 1789 r. jako Klub Bretoński

Kongres Stanów Zjednoczonych

dwuizbowy parlament, najwyższy organ przedstawicielski i ustawodawczy w USA; składa się z izby wyższej – Senatu oraz izby niższej – Izby Reprezentantów

konstytucja

(z łac. *constitutio* – układ, ustanowienie, od *constituere* – urządzać, uchwalać) akt prawny, ustawa zasadnicza mająca najwyższą moc prawną spośród źródeł prawa w państwie

monarchia konstytucyjna

(z gr. *monarchia* – jedynowładztwo, od *monos* – jedyny + *arche* – władza) – ustrój państwa, w którym władzę sprawuje monarcha w zakresie określonym przez konstytucję; ustawa zasadnicza pozostawia mu władzę wykonawczą i pozwala na wybór ministrów, z kolei w dziedzinie ustawodawstwa wymusza na nim współpracę z parlamentem

oświecenie

nurt kulturalny rozwijający się od końca XVII w. do początku XIX w., cechują go antropocentryzm, krytycyzm wobec religii, zaufanie do rozumu ludzkiego; charakterystyczne dla sztuki tego okresu były nawiązania do dorobku starożytnych Greków i Rzymian; też: epoka między barokiem a romantyzmem

parlament

(z franc. *parlement* od *parler* – mówić, rozmawiać) – organ przedstawicielstwa stanowego przed rewolucjami oświecenia; od XVIII w. organ władzy ustawodawczej

republika

(z łac. *res publica* – rzecz pospolita, rzecz wspólna) ustrój polityczny, w którym władza państwowa sprawowana jest przez podmiot wyłoniony w wyniku wyborów na określoną kadencję

republikanie

(Partia Demokratyczno-Republikańska) – stronnictwo polityczne założone przez Thomasa Jeffersona i Jamesa Madisona w 1792 r., opowiadające się za szerokimi uprawnieniami stanów i ścisłym przestrzeganiem konstytucji

stan

(ang. *state* – państwo) – część składowa państw federalnych bądź konfederackich

Stany Generalne

organ przedstawicielski, parlament we Francji sprzed rewolucji francuskiej, składający się z trzech stanów: szlachty, duchowieństwa i stanu trzeciego, miał kompetencje doradcze; w 1789 r. Stany Generalne zmieniły się w Zgromadzenie Narodowe, a następnie w Zgromadzenie Narodowe Konstytucyjne

termidorianie

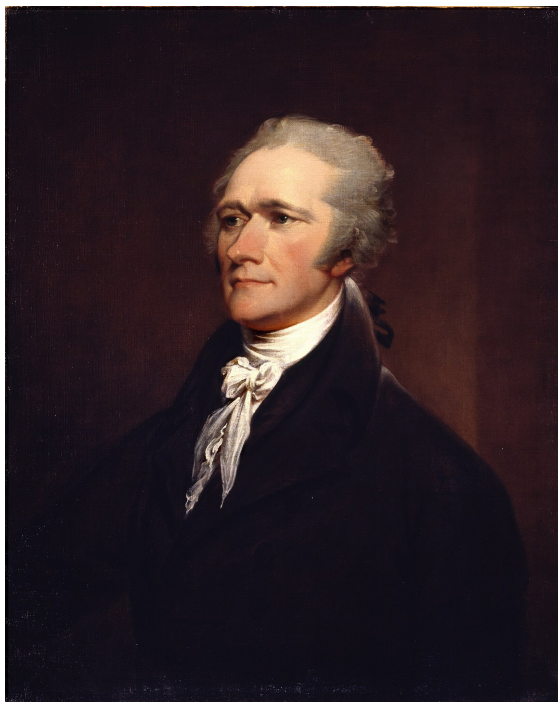
uczestnicy zamachu w Konwencie 27 lipca 1794 r. (9 thermidora według kalendarza rewolucyjnego), którzy obalili rządy jakobinów we Francji
stan trzeci

we Francji przedrewolucyjnej część społeczeństwa niebędąca szlachtą ani duchowieństwem
żyrondyści

stronnictwo polityczne z okresu rewolucji francuskiej 1789–1799, początkowo prawe skrzydło jakobinów, zwolennicy monarchii konstytucyjnej i rządów parlamentarnych z zachowaniem swobód gospodarczych i religijnych; nazwa ugrupowania wywodzi się od departamentu Żyronda, z którego pochodziła część deputowanych

Wydarzenia

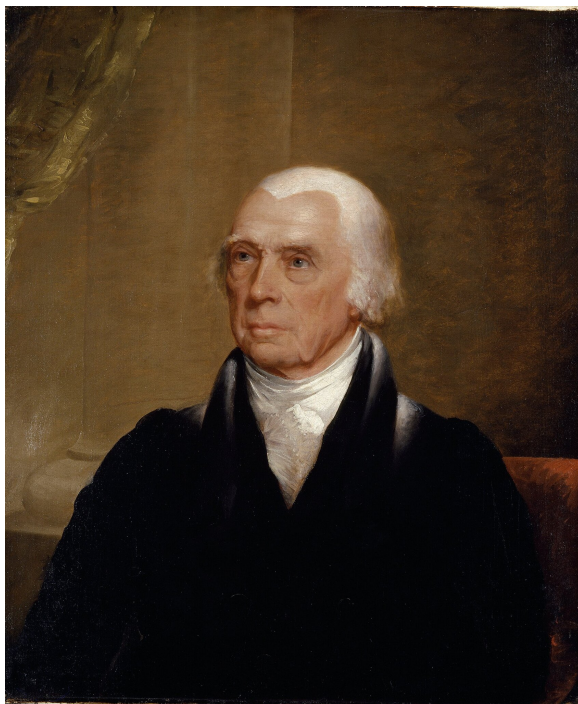
Postacie

domena publiczna, Wikimedia Commons

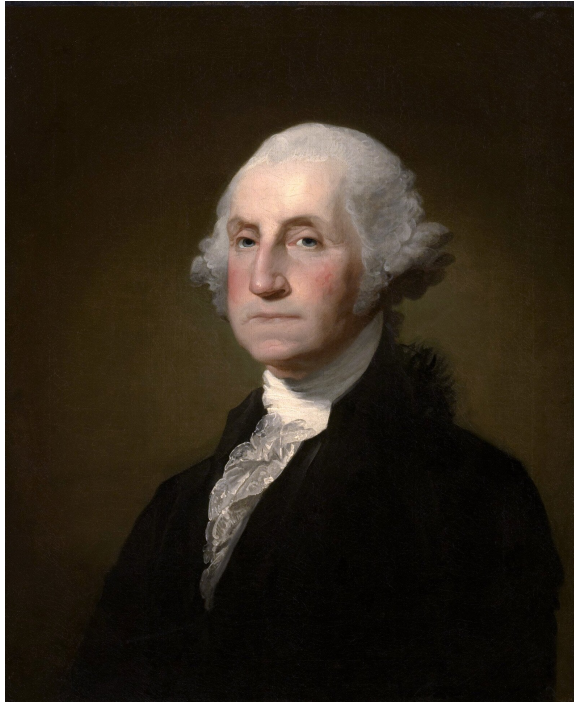
Alexander Hamilton (1755/57–1804) – amerykański polityk, twórca dolara amerykańskiego, lider federalistów, jeden z ojców założycieli USA, współtwórca konstytucji USA.

2

domena publiczna, Wikimedia Commons

James Madison (1751–1836) – amerykański polityk i prawnik, czwarty prezydent USA (1809–1817), sygnatariusz konstytucji USA.

domena publiczna, Wikimedia Commons

Jerzy Waszyngton (1732–1799) – pierwszy prezydent USA (1789–1797), generał i polityk, mason, uważany za ojca narodu amerykańskiego. Współtwórca konstytucji USA.

domena publiczna, Wikimedia Commons

Ludwik XVI Burbon (1754–1795) – król Francji w latach 1774–1792, ścięty w 1793 r. jako ofiara rewolucji francuskiej.

domena publiczna, Wikimedia Commons

Maksymilian Robespierre (1758–1794) – francuski polityk, przywódca jakobinów, adwokat, jeden z liderów rewolucji francuskiej i terroru jakobińskiego.

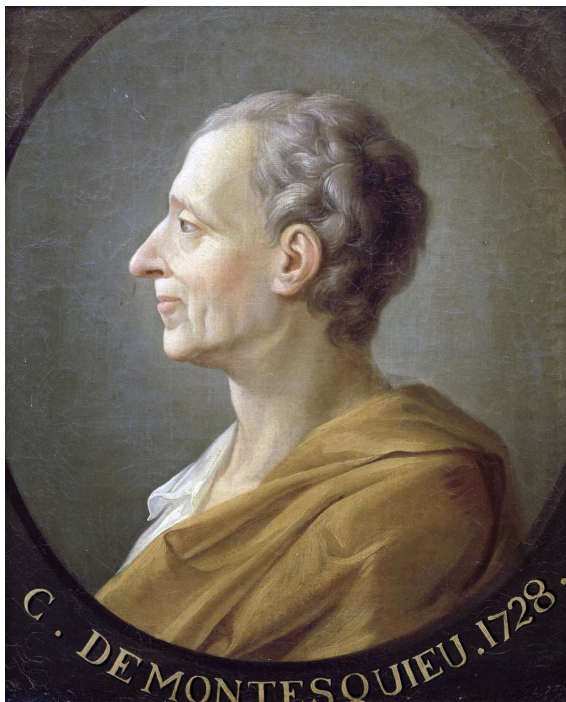
6

domena publiczna, Wikimedia Commons

Marie Joseph de La Fayette (1757–1834) – francuski arystokrata, polityk, liberał, wolnomularz i uczestnik wojny o niepodległość USA.

7

domena publiczna, Wikimedia Commons

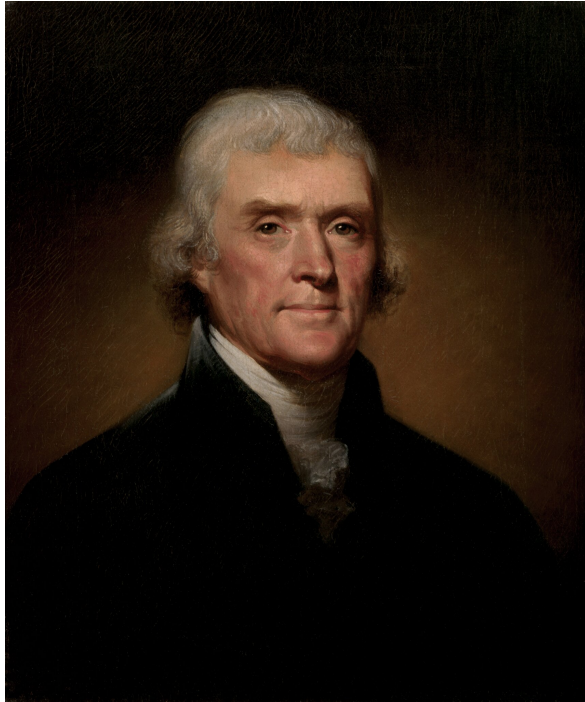
Monteskiusz (franc. Charles-Louis de Secondat, baron de La Brède et de Montesquieu, 1689–1755) – francuski pisarz, prawnik, polityk, filozof oświeceniowy i wolnomularz, uważa się go za twórcę koncepcji trójpodziału władz.

8

domena publiczna, Wikimedia Commons

Napoleon Bonaparte (1769–1821) – francuski wojskowy, jakobin, pierwszy konsul Republiki Francuskiej (1799–1804), cesarz Francuzów.

domena publiczna, Wikimedia Commons

Thomas Jefferson (1743–1826) – amerykański polityk, działacz niepodległościowy, archeolog, architekt, założyciel stanowego Uniwersytetu Wirginii, jeden z autorów Deklaracji niepodległości USA, prawnik i trzeci prezydent USA (1801–1809).

Materiały źródłowe

Polecenie 1

Zapoznaj się z poniższymi materiałami źródłowymi. Stwórz notatkę, w której umieścisz najważniejsze informacje dotyczące tematu zajęć („Znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej”).

Notatka

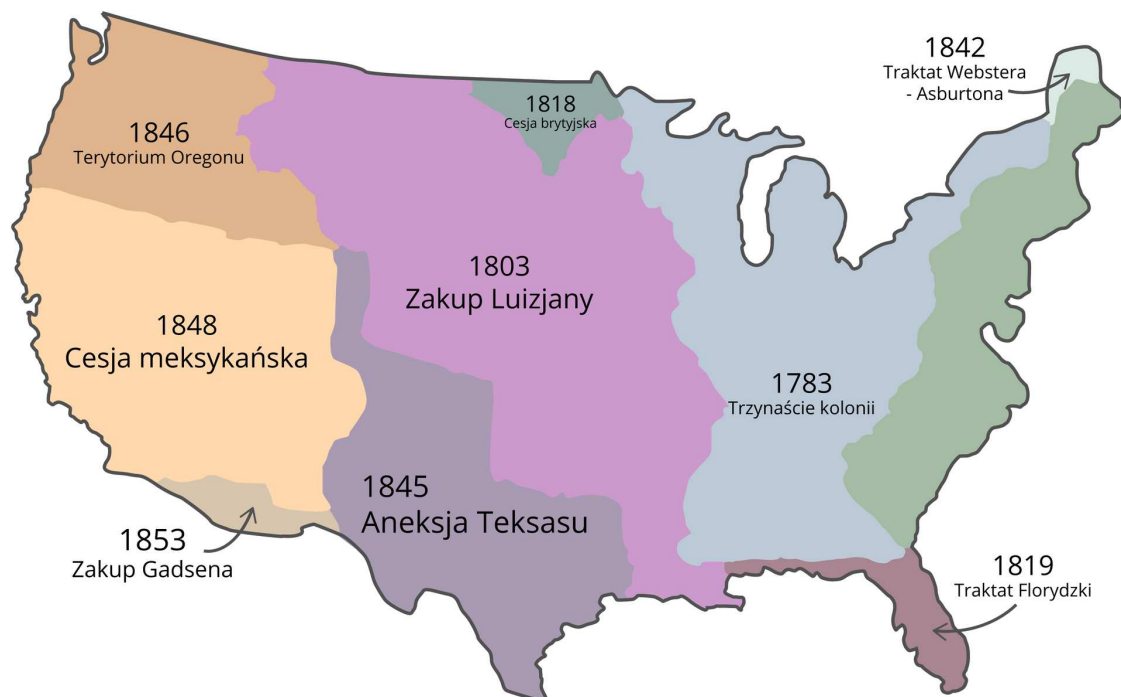
Polecenie 2

Uzupełnij swoje wnioski o istotne twoim zdaniem propozycje koleżanek i kolegów i poszereguj je od najistotniejszych do najmniej ważnych.

Tvoja odpowiedź

Materiały źródłowe

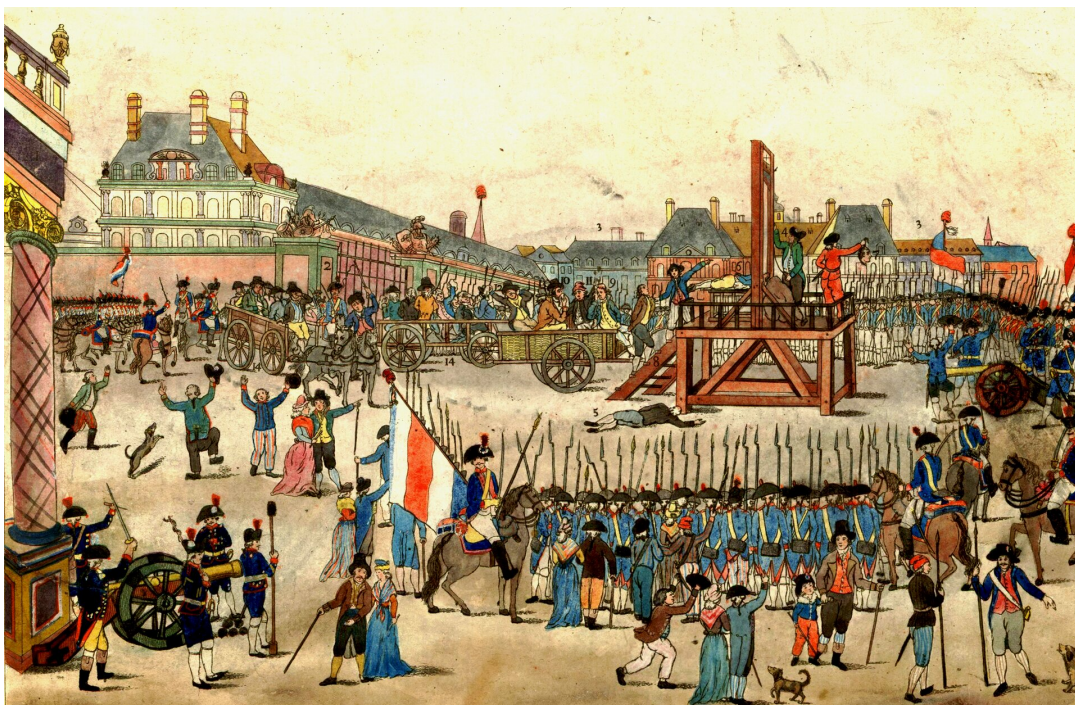
Źródło A

Mapa przedstawiająca rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych.

Źródło: Contentplus.sp. z o.o. na podstawie Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Źródło B

Ilustracja przedstawiająca egzekucję na gilotynie.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Źródło C. Fragment deklaracji niepodległości USA

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PxiwrqcWX>

Uważamy następujące prawdy za oczywiste: że wszyscy ludzie stworzeni są równymi, że Stwórca obdarzył ich pewnymi nienaruszalnymi prawami, że w skład tych praw wchodzi prawo do życia, wolność i dążenia do szczęścia.

Że celem zabezpieczenia tych praw wyłonione zostały wśród ludzi rządy, których sprawiedliwa władza wywodzi się ze zgody rządzonych.

Że jeżeli kiedykolwiek jakakolwiek forma rządu uniemożliwiałaby osiągnięcie tych celów, to naród ma prawo taki rząd zmienić lub obalić i powołać nowy, którego podwalinami będą takie zasady i taka organizacja władzy, jakie wydadzą się narodowi najbardziej sprzyjające dla ich szczęścia i bezpieczeństwa. Roztropność, rzecz jasna, będzie dyktowała, że rządu trwałego nie należy zmieniać dla przyczyn błahych i przemijających; doświadczenie zaś wykazało też, że ludzie wolą raczej ścierpieć wszelkie zło, które jest do zniesienia, aniżeli prostować swoje ścieżki przez unicestwienie form, do których są przyzwyczajeni. Kiedy jednak długi szereg nadużyć i uzurpacji, zmierzających stale w tym samym kierunku, zdradza zamiar wprowadzenia władzy absolutnej i despotycznej, wówczas ich słusznym i ludzkim prawem, ich obowiązkiem staje się odrzucenie takiego rządu oraz stworzenie nowej straży dla swego przyszłego bezpieczeństwa.

Takie właśnie cierpliwe znoszenie cierpień wykazały Kolonie; i taka właśnie teraz konieczność zmusza je do zmiany dotychczasowego systemu rządzenia. Historia rządów obecnego króla Wielkiej Brytanii to historia stale powtarzających się krzywd i uzurpacji, które wszystkie miały na celu ustanowienie absolutnej tyranii nad tymi Stanami. By dowieść swych prawd, te oto fakty przedstawiamy bezstronnemu światu.

Źródło D. Mowa Maksymiliana Robespierre'a wygłoszona w Konwencie 3 grudnia 1792

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PxiwrqcWX>

Ludwik został złożony z urzędu za swoje zbrodnie. Ludwik oskarżył swój naród jako buntowników, aby ich ukarać, wezwał wojsko bratnich tyranów. Zwycięstwo i naród postanowiły o tym, że on sam jest buntownikiem. Dlatego Ludwik nie może być sądzony, już został skazany, inaczej republika nie byłaby wolna od winy [...] Z żalem ogłaszam tę fatalną prawdę: Ludwik musi umrzeć, bo naród musi żyć.

Wypracowanie

Oceń znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.

W pracy wykorzystaj materiały źródłowe i informacje zawarte na poprzednich stronach.

Ćwiczenie 1

Sformułuj wstęp wypracowania, uwzględniając następujące elementy:

- określenie ram czasowych i przestrzennych,
- definicja tematu.

Ćwiczenie 2

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- teza: Rewolucje we Francji i Ameryce Północnej wprowadziły nowy ustrój i likwidowały stary feudalny porządek.

Ćwiczenie 3

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki,
- analiza źródeł A i C.

Ćwiczenie 4

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- Stany Zjednoczone jako unia niezależnych stanów na mocy pokoju paryskiego,
- spór między federalistami a republikanami.

Ćwiczenie 5

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- wpływ idei oświecenia.

Ćwiczenie 6

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- władza wykonawcza w Stanach Zjednoczonych.

Ćwiczenie 7

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- władza ustawodawcza w Stanach Zjednoczonych.

Ćwiczenie 8

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- władza sądowa w Stanach Zjednoczonych.

Ćwiczenie 9

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- ustrój stanowy.

Ćwiczenie 10

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- początek rewolucji francuskiej.

Ćwiczenie 11

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- *Deklaracja praw człowieka i obywatela*,
- stronnictwa polityczne w rewolucyjnej Francji.

Ćwiczenie 12

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- zmierzch przywilejów szlachty i duchowieństwa we Francji.

Ćwiczenie 13

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- trójpodział władz we Francji.

Ćwiczenie 14

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- stracenie króla Ludwika XVI – koniec monarchii we Francji,
- rządy jakobinów i terror rewolucyjny.

Ćwiczenie 15

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- uchwalenie nowej konstytucji w 1793 r.,
- realizacja programu socjalnego przez jakobinów,
- analiza źródła B.

Ćwiczenie 16

Sformułuj rozwinięcie według poniższego planu:

- przejęcie władzy przez termidorianów,
- zamach stanu dokonany przez Napoleona Bonapartego w 1799 r.

Ćwiczenie 17

Sformułuj zakończenie według poniższego planu:

- rewolucje amerykańska i francuska przyczyniły się do powstania nowego modelu państwa, zgodnego z oświeceniowymi koncepcjami.

Dla nauczyciela

Autor: Stanisław Mrozowicz

Przedmiot: Historia

Temat: Znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej – wypracowanie

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

III. Tworzenie narracji historycznej. Uczeń:

- 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym;
- 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego;
- 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy;

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

XXV. Rewolucje XVIII w. Uczeń:

- 1) wyjaśnia genezę i charakteryzuje następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość;
- 2) charakteryzuje ustrój Stanów Zjednoczonych w świetle założeń konstytucji amerykańskiej;
- 3) wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki rewolucji francuskiej;
- 4) ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej;
- 5) przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

XXV. Rewolucje XVIII w. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 1) ocenia rolę przywódców rewolucji amerykańskiej i francuskiej;
- 2) charakteryzuje etapy rewolucji francuskiej i wyjaśnia specyfikę okresu jakobińskiego;
- 3) ocenia sytuację wewnętrzną i międzynarodową Francji w dobie Dyktatoratu.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- uczy się dokonywania selekcji i hierarchizacji informacji pozyskanych ze źródeł historycznych;
- tworzy spójną narrację historyczną dotyczącą znaczenia rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej oraz społecznej zarówno w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym;
- rozwija umiejętność budowania argumentacji, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego (porównawcza);
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;

- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej – wypracowanie”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Pojęcia, wydarzenia, postacie” tak, aby podczas lekcji mogli w niej aktywnie uczestniczyć i wykonywać polecenia.

Faza wstępna:

1. Nauczyciel wyświetla temat i cel lekcji. Podkreśla, że uczniowie będą pracować nad wypracowaniem opartym na materiałach źródłowych. Zapowiada, że przećwiczą pracę z materiałami źródłowymi i różnymi typami poleceń, a także kolejne kroki w pisaniu wypracowania.
2. Raport z przygotowań. Nauczyciel za pomocą dostępnego w panelu użytkownika raportu sprawdza przygotowanie uczniów do lekcji, m.in. kto zapoznał się z udostępnionym e-materiałem. Prowadzący zadaje uczniom pytanie o umiejscowienie tematu lekcji w czasie. Pyta: W jakim okresie się znajdujemy? Co ważnego działo się wcześniej?

Faza realizacyjna:

1. Praca z tekstem. Jeżeli przygotowanie uczniów do lekcji jest niewystarczające, nauczyciel prosi o indywidualne zapoznanie się z treścią sekcji „Pojęcia, wydarzenia, postacie”. Każdy uczestnik zajęć, podczas cichego czytania, wynotowuje najważniejsze kwestie poruszone w tekście.
2. Praca z multimedium („Materiały źródłowe”). Nauczyciel prosi wybranego ucznia o przeczytanie polecenia 1: „Zapoznaj się z poniższymi materiałami źródłowymi. Stwórz notatkę, w której umieścisz najważniejsze informacje dotyczące tematu zajęć („Znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej”)”. Poleca uczniom, aby podzielili się na 4-osobowe grupy i opracowali w nich odpowiedzi. Po ustalonym wcześniej czasie przedstawiciel

wskazanej (lub zgłaszającej się na ochotnika) grupy prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie się do niej ustosunkowują. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia odpowiedź.

3. Uczniowie wykonują samodzielnie wskazane przez nauczyciela ćwiczenia 1 i 2: opracowują wstęp wypracowania, a następnie formułują rozwinięcie według tezy: Rewolucje we Francji i Ameryce Północnej wprowadziły nowy ustrój i likwidowały stary feudalny porządek. Następnie wykonują kolejne, wskazane przez nauczyciela, ćwiczenia w różnych układach: samodzielnie, następnie w parach lub grupach, a na koniec wspólnie. Uczniowie omawiają poprawność wykonanych ćwiczeń, nauczyciel uzupełnia w razie konieczności informacje.
4. Wybrane osoby czytają przygotowane podczas lekcji wypracowania. Wspólnie z nauczycielem omawiają prace i je oceniają. Nauczyciel udziela uczniom informacji zwrotnej.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel poleca wybranemu uczniowi albo uczennicy (może być także ochotnik) podsumowanie lekcji „Znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej”. Pyta, który element był dla uczniów trudny i dlaczego. Prosi jedną osobę o podsumowanie pracy.
2. Na zakończenie nauczyciel omawia przebieg zajęć, dokonuje oceny przedstawionej pracy (lub prac).

Praca domowa:

1. Zaproponuj alternatywną wersję wypracowania na temat „Znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej – wypracowanie”.
2. Nauczyciel może rozdać przykładowy temat wypracowania (np. z wcześniejszych egzaminów) i poprosić o jego wykonanie w domu.

Materiały pomocnicze:

- Seria *Historia powszechna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011–2019.
- E. Brudnik, A. Moszyńska, B. Owczarska, *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2011.
- Arkusze CKE z historii z poprzednich lat.
- Wybór tekstów źródłowych do wskazanej epoki.

Wskazówki metodyczne:

Informacje z sekcji „Materiały źródłowe” mogą być wykorzystane w trakcie lekcji do pracy uczniów w parach lub samodzielnie. Cały materiał może być wykorzystany do realizacji

zajęć metodą odwróconej klasy. W szkole następuje czytanie i ocena koleżeńska opracowań uczniów.